కథ 1991

3

వానరాలే

స్వామి

క్షయ సంవత్సరంలో వానలు కురసవు అని చెప్పేవాళ్లు కొంతమంది. అది క్షయకాదు; అక్షయ! సంవత్సరంలో వానలు దండిగా కురిసితీరల్ల అని ఆశను లేబెట్టేవాళ్లు కొంతమంది. ఎవరి మాటను ఇనేది? ఎవరి మాటను ఇడిసిపెట్టేది?

ఊర్లో వాళ్లకేమో శానామందికి ధైర్యం సాలలే ఇత్తనం ఏసేదానికి. అప్పటికే ఒక సంవత్సరం వర్షాలు పడక సేద్యంలో దెబ్బ తినిండిరి మల్ల పాపం!

ఈ యేడు వానలు బాగా కురుస్తాయని గవర్న మెంటోల్లు రేడియోలో చెప్పినారురా అని కరణమయ్య ధైర్యం చెబితే పెన్నప్పకు ఆశ పుట్టె. ఊర్లో చానామంది రైతులు ఎనకడుగు ఏస్తాంటే పెన్నప్ప ముందడుగు ఏసె.

ఒక దినం పొద్దున్నే తలకు నీళ్లు పోసుకుండె. ఉతికుండే బట్టలు కట్టుకుండె. తలకు చారెడు సమురు పూయించుకుని పెండ్లాముతో దువ్వించు కుండె. భుజం మీద సెల్లా కూడా ఏసుకొని చెల్లికెరలో చెనిక్కాలయ ఆసామి దగ్గిరికి ఎల్లబారిపాయ. తీరా పోయినంక క్వింటాలు చెనిగిత్తనం వెయ్యి రూపాయలు అని రేటు వినేసరికి నోరంతా ఎల్లబెట్టె.

"వెయ్యి రూపాయలంటే ఎట్ల సావుకారీ? నిన్న సంవత్సరం క్వింటాలు చెనిగిత్తనం నీకు ఏడు నూర్లకే అమ్మితిమి కదా! మా నుంచి ఏడు నూర్లకు కొని, మల్లీ మాకే వెయ్యిరూపాయలకు అమ్మజూపితే ఎట్ల?" అనె బాధగా.

"ఏం చెయ్యమంటవురా! అది అప్పటి మార్కెట్టు రేటు. ఇది ఈనాటి మార్కెట్టు రేటు. కోర్టులో వకీలు మాట్లాడినట్లు అంత తెలివిగా మాట్లాడతాండావు కదా! మరి నిన్న సంవత్సరం పండిన చెనిక్కాయనంతా అమ్మి దుడ్లు చేసుకునే బదులు, ఈ సంవత్సరం ఇత్తనం వేసే దానికి కొంత ఎత్తిపెట్టుకోవల్ల అనే జ్ఞానం లేకపాయెనా నీకు?" అనె సురుకుముట్టుగా సావుకారి.

"నిరుడు పావలా పంట కూడా పండలేదు కదా సావుకారీ! పండిన పంటనంతా మల్లీ సంవత్సరం ఇతన్నం కోసరం ఎత్తిపెట్టుకుంటే ఇంక సంవత్సరం పొడుగునా మేమేం తినేదీ? మీ అట్లా వాళ్లకు అప్పు లేం కట్టేదీ?" అని అడిగె.

"ఆ పొద్దు ఏవో అవసరాలుండి పండిన కాయి నంతా అమ్ముకుంటారు. మరి ఈ పొద్దు వచ్చి మార్కెట్టు రేటు ఎక్కువ అని అంగలారిస్తే ఎట్లరా!" అనె సావుకారి.

"అంతా మా కర్మలే ధనీ!" అనుకుండె పెన్నప్ప.

"ఎన్ని పల్లాలు కావల్లరా నీకు ఇత్తనం?" అని అడిగె సావుకారి.

"ఐదు ఎకరాలకు అయితే ఒకటిన్నర పల్లా సరి పోతాయి. పది ఎకరాలకు పంట పెట్టాలంటే మూడు పల్లాలు కాబడతాయి. ఇత్తనం రేటు చూస్తే అగ్గి కురు స్తాంది. ఐదు ఎకరాలకు మాత్రం సల్లి, మిగతా ఐదె కరాలు బీడు పెట్టుకుందునా? లేక ధైర్యం సేసి పది ఎకరాలకూ ఇత్తనం కొండుబోయి ఏస్తునా?" అని కొంచెంసేపు కిందా, మీదా ఆలోసించె.

అప్పుడు- పోలేరమ్మతల్లి పైలో నిండి. దానయ్య తో చెప్పించిన మాటలు జ్ఞాపకం వచ్చె. పోలేరమ్మ తల్లి సెప్పినంక వానలు వచ్చి తీరాల్సిందే కదా? ఏమో! పైన దేవుడుండాడు అనుకొని ధైర్యంగా మూడు మూటలు ఇత్తనం కాయిని ఏసుకొచ్చె పది ఎకరాల్లోనూ సల్లేదానికి.

''చూడప్పా! పంట పండినంక చెనిక్కాయిని మళ్లీ మాకే తోలల్ల. వేరే యాపారస్తులకు తోలి మాకు అన్యాయం చెయ్యకూడదు,'' అని పెన్నప్ప వచ్చే టప్పుడు ఇంకొకసారి హెచ్చరించి పంపెసావుకారి.

ఒకటి కాదు, రెండు కాదు- ఇత్తనం కాయిని మూడు మూటలు ఏసుకొచ్చిన మొగున్ని తిక్కోన్ని చూసినట్ల చూసె పెన్నప్ప పెండ్లాము.

''ఈసారి వానలు వస్తాయో, రావో అని పెద్ద పెద్ద రైతులే ఇత్తనం ఏసేదానికి జంకుతాంటే, నువ్వు మూడు మూటలు ఇత్తనం కాయిని ఎందుకు మోసుకొస్తివి సామీ? నిరుడు సంవత్సరం మాదిరి వానలు కురసక పాయ అనుకో! ఇపుడు ఇత్తనం మీద అప్పు చేసిన ఆ మూడువేలూ భూమిలోకి పారేసుకున్నట్లే కదా! ఆ మూడు వేలు అప్పును ఎట్ల కడతాము? దానికి అయ్యే వడ్డీని ఎట్ల కడతాము? మన కడుపులకు ఏం తింటాము? వచ్చే సంవత్సరం మన పాప పెండ్లి ఎట్ల చేస్తాము? వద్దు, సామీ, వద్దు. ఆ సేద్యమూ వద్దు, ఆ అప్పులూ వద్దు. కూలీ నాలీ చేసుకుని బతుకుదాము. ఉంటే తిందాము. లేకపోతే ఇన్ని నీళ్లు తాగి పస్తులు పడుకుందాము'' అని మొగునితో మొరపెట్టుకుండె.

భార్య ఏడుపు చూసి పెన్నప్పకు గుండె జారి పాయ లోలోపల.

''థూ నీయమ్మ పిరికి లంజిముండా! అప శకునపు కూతలు కూసినావంటే చూడు మూతి మీద గుద్దుతాను. మీ ఆడోల్ల మాటలు విని బాగుపడిండే మొగోడెవడు?'' అని చీమిడి చీదేసినట్ల మాట్లాడె భార్యని.

ఆ యమ్మెమో నోరు మూసుకుండెగాని, పెన్నప్ప కేమో ధైర్యం సాలకపాయ! 'ఆ అప్పులూ వద్దు, ఆ సేద్యమూ వద్దు,' అని పెండ్లాము ఏడ్చిన ఏడ్పు చెవుల్లో గింగురుమంటా మోగబట్టె.

'ఐదెకరాలు ఇత్తుతాను సాలు! మిగతా ఐదెక రాలు బీడు పడి ఉండనీలే! ఒకయాల వానలు రాలేదే అనుకో! మూడు వేలకు మునిగే బదులు ఒకటిన్నర వేయికి మునిగేది మేలుకదా!' అని యోచన చేసె. సగం ఇత్తనాన్ని అదే రేటుకు ఈడిగ రంగప్పకు ఇచ్చేసె. పెన్నప్ప భార్య 'అమ్మయ్య!' అని ఊపిరి పీల్సుకుండె.

కృత్తికలో సేద్యం చేసిండిరి. పునర్వసులో వానొస్తే ఇత్తనం ఏయల్లని కాసుకోండిరి.

మోడాలేమో కనపడతాండె గానీ, అవి గుడ్డి మబ్బులు మాదిరి యాటికి యాటికో కొట్టుకుపోతాండె. ఒక్కటీ కిందికి దిగలే.

'ప్రపంచంలో పాపాలు పెరిగిపాయ. వానలు కురసమంటే ఎట్ల కురుస్తాయిమల్ల,' అనుకుండె పెన్నప్ప.

పునర్వసు పాయ, పుష్యమి వచ్చే. వాన రాలే!

దినాలు జరగబట్టె. కప్పలకు పెండ్లిల్లు చేసిరి. వాన రాలే!

భారతంలో విరాటపర్వం చదివించిరి. వానరాలే!

ఇంటికి ఒకరు గుంపుగా చేరి రాత్రి లాంతర్లు పట్టుకుని ఊర్లో సందుగొందులన్నీ తిరగతా బజన్లు చేసిరి. వానరాలే! ఊరి బొడ్డురాయిమింద నూటా ఒకటి కడవల నీళ్లు పోయించిరి - పెళ్లి కాని పిల్లలతో! కాయ కొట్టి పూజ చేసిరి. కాని వానేమో రాలే!

''ఎట్లబ్బా! వానరాలే!'' అని శెట్టి అంగట్లో గొంతు కూర్సుని దిగులు పడతాండె పెన్నప్ప, వక్కాకు నములు కుంటా. ఆడ ఇంకా నలుగురైదుగురు రైతులు సంద కాడ ముద్ద తినొచ్చి బీడీలు కాల్సుకుంటా కూర్చో నుండిరి.

''లే! పెన్నగా! నీ దగ్గర ఒకటిన్నర పల్లానే కదా ఇత్తనాలు ఉండేది పాపం! నేను ఒకటిన్నర పల్లా ఇస్తాను. కొండబోయి ఆ మిగతా ఐదెకరాల్లో కూడా సల్లుకోరా! ఆ భూమి ఏం పాపం చేసిందని దాన్ని మాత్రం బీడు పెడతావు,'' అనె కువ్వాడమాడతా లింగప్ప.

బైటికి లేసిపోయి వక్కాకు ఎంగిలి వూసొచ్చి తెలివిగా నవ్వె పెన్నప్ప- ''వానరాలే కాబట్టి ఇత్తనం కొండబో అంటాండావు. అదే వాన గినా వచ్చింటే ఈ మాట అనేవానివా? నీది ఏం తెలివిరా లింగా! వాన ఎట్లా రాదు అనుకుని నీ దగ్గరున్న ఇత్తనాన్ని ఎవరికన్నా తగలగట్టి దాని మింద వడ్డీ అయినా రాబట్టుకోవల్ల అని అను కుంటాండావు. నీకే కావల్లంటే చెప్పు. నా ఒకటి న్నర పల్లా ఇత్తనం కూడా నీకే ఇచ్చి కృష్ణా, రామా అని కూలికి పోతాను నిశ్చింతగా,'' అనె.

''అంతే మరి! కరెట్ మాట అనె పెన్నగాడు. ఈ సేద్యాలు చేసుకునే దానికంటే కూలికి పోయ్యేది మేలు కదా, అప్పా! ఎవరికయినా కావల్లంటే చెప్పండి. నా దగ్గర కూడా ఎనిమిది పల్లాలు ఇత్తనం ఉంది,'' అనె ఆడనే కూర్చుని బీడీ తాగుతాండే పెద్దరైతు శంకరప్ప.

శంకరప్ప మాటలు విని తృప్తిగా గాలి పీల్చు కుండె పెన్నప్ప. 'అయితే నేను మంచిపనే చేస్తి; సగం ఇత్తనం ఆ రంగప్పకు కొలిసిచ్చి బరువు తగ్గించు కుంటిలే! శంకరప్ప వంటి పెద్ద రైతులకే గుండె సాలక పోతే ఇంక నేనెంత? నా బతుకెంత,' అనుకుండె.

"యాలల్రా? అంతా అట్ల నిరుత్సాహపడతారూ? చెల్లికెరకు చార్జీలు పెట్టుకుని పోయి అప్పు చేసి ఇత్తనం తెచ్చిండేది ఎందుకు? భూమిలో ఇత్తేదానికా? లేక ఇంకొ కరికి ఇచ్చేదానికా? చింత పడద్దండి! వస్తుంది! వాన వస్తుంది!" అని ధైర్యం మాటలు చెప్పె శెట్టి.

కొంచెం సేపట్లో వాతావరణమంతా మారిపాయ. గాలి నిలిసిపాయ. "అబ్బ! బొలె ఉడుకు పెడతాం దప్పా," అని చేతిలో బనియను ఊపుకుంటా బైటికొచ్చి ఆకాశం దిక్కు చూసె శెట్టి.

"మోడెం బాగానే పట్టింది" అనె.

మెరుపులు మెరిసె. ఉరుములు ఉరిమె.

'అర్జునా! ఫల్గునా! పార్థా! కిరీటీ!' అని తలుసు కుండె పెన్నప్ప.

అంతా వాన గురించే మాట్లాడుకోబట్టిరి.

"తూర్పు గడ్డమింద అప్పుడే రెండు పదున్లు వాన కురిసిందంట. భూమి అతా పచ్చగైందంట!"

"ఔనంట! ఆ పక్క అంతా ఆరుద్ర కార్తిలోనే ఇత్తనం ఏసినారంట".

"పునర్వసు రాకుండానే ఏసినారే! అంత ముందు గా ఎందుకు ఏసినారబ్బా?"

"ఏమో? మల్ల మల్లా వాన వస్తుందని గారంటీ ఏముంది? ముందో, వెనకో ఇత్తనం పడితే సాల్లేరా బగవంతుడా అని ఏసింటారు."

"వాన గినా వస్తే ఇదే కరెట్ టైము ఇత్తనం ఏసే దానికి."

"ఔను మల్ల. పునర్వసు, పుష్యమి రెండూ బలం కార్తులు కదా!"

"మొన్న మొన్న... అంటే ఒక వారం దినాల కిందట. పిల్లలపల్లి మింద మంచి వానంట!"

"అవును. ఆ వాన మనకు తగలాల్సింది. మధ్య లో గాలొచ్చి పిల్లలపల్లికి కొట్టుకుపాయె."

"ప్రాప్తం, అప్పా, ప్రాప్తం! వచ్చేవరకూ వాన కాదు. తినే వరకూ బువ్వ మనది కాదు."

"ఈ పొద్దు మాత్రం వాన వచ్చి తీరుతుంది మామా!"

"ఔను. నా క్కూడా అట్లే అనిపిస్తాందిరా!"

అంతా ఇట్లా మాట్లాడుకుంటాంటే మోడం పట్టి సన్నగా చినుకులు రాలబట్టె. పెన్నప్పకు మల్లా ఆశపుట్టె.

'ఏమో! వానలు వస్తాయేమో! ఈసారి పంటలు పండుతాయేమో! రంగప్పకు సగం ఇత్తనం ఇచ్చి పొర పాటు చేస్తినేమో! పది ఎకరాలకూ ఇత్తనం సల్లుకుంటే పంటలు పండి బాగుపడతానేమో! థూ! ఈ ఆడోల్ల మాట వినకూడదు. పిరికిమందు పోస్తారు లంజలు,' అని తిట్టు కుండె పెండ్లాన్ని.

అంతా బయటికిపోయి వాన వచ్చే దిక్కుకు చూస్తా నిలబడిరి.

"అదిగదిగో! తిమ్మప్పకొండ మీద బొలె కురు స్తాంది."

"బొమ్మగానిపల్లి మింద మంచి పదునువాన!"

"కొండకాడ నుంచీ గాలి మన ఊరి దిక్కే తోల తాంది."

'కృష్ణా! రామా! ఆ వానని మా ఊరి దిక్కు కూడా పంపించు తండ్రీ! నీకు చేతులెత్తి మొక్కుతాము,' అని పెన్నప్ప గొణుక్కుండె.

కానీ దేవుడు పెన్నప్ప మొర వినలే!

క్షణంలో గాలి లేసె - తీటకల్లు పక్క కొట్టుకొచ్చే మోడాలన్నీ పులికల్లు దిక్కుకు కొట్టుకుపాయ. అంతే! పైకి చూస్తే ఒక్క మోడం లే! ఒక్క వాన చినుకు లే! రవంత సేపటికి ఎండ కూడా కాయబట్టె.

'ఎట్లా పని చేస్తివిరా బగవంతుడా! బాగా మోడాలు పట్టిండె వానని ఎగ్గొటేస్తివే; మా నోటి కాడ కూడు తీసేసి నట్లు,' అని దిగులుపడతా బీడీ ముట్టించుకుండె పెన్నప్ప.

పెండ్లాం గుర్తొచ్చె! 'పాపం! దాన్ని తిట్టినందుకు చెంపలేసుకోవల్ల. అది మంచి మాటనే చెప్పె. దాని మాట విని రంగప్పకు ఇత్తనం ఇచ్చేసినందుకు నాకు మేలే జరిగె. సగం అప్పు మీద వడ్డీ తగ్గిపాయ. అది పిరికిలంజ కాదు. నేనే ఆశపోతు నాకొడుకుని,' అను కుండె.

దినాలు గడిచె.

పుష్యమి పాయ, ఆశ్లేష వచ్చె.

జనమంతా చప్పగ అయిపాయిరి.

"కార్తి తప్పిపాయ. ఇంక వాన వచ్చినా లాభం లేదు," అనిరి.

కొత్త కార్తి మొదలైన వారం దినాలకు వాన వచ్చె.

"ఈ వానే రెండువారాల ముందు వచ్చి ఉండ కూడదా! ప్చ్!" అంటా చప్పరించేసిరి.

ఆశ్లేషలో చెనిక్కాయ ఏసేదానికి చానామంది రైతులకు మనసు ఒప్పలే. దేవుడు చల్లగా చూసి నాలుగు వానలు కురిపిస్తే పంట అయిపోదా- అని కొందరేమో ఇంకా ఆశగానే ఉండిరి. కానీ పూర్తి ధైర్యం చేయలేక పోయిరి.

ఇరవై ఎకరాలు ఉన్నోల్లు పది ఎకరాలకే పంట పెట్టిరి. పది ఎకరాలు ఉన్నోల్లు ఐదెకరాలకే ఇత్తనం సల్లిరి. కొందరు ఉరువు సేద్యం జోలికే పోలే.

పెన్నప్ప ఐదెకరాలకు ఇత్తనమేసి మిగతా ఐదె కరాలు బీడుపెట్టె.

ఇత్తనమేసిన వారం దినాలకు మొలకలొచ్చె. తల్లి గర్భంలోని మైల పూసుకుని వచ్చినట్లు మొలకలన్నీ నెత్తి మింద మట్టి పలకలు మోస్తా పైకి లేస్తాండె. రెండు మూడు దినాలు గడిచె. ఇత్తనం రెండు బద్దలై చెరి ఒక పక్క ఇడిపాయ. ఆ ఇత్తనం బద్దలు రెండూ పిచ్చిపిల్ల రెక్కలు మాదిరి ఆకాశంలోనికి ఎగరల్లని ఆత్రపడతా వున్నట్లుండె.

మఖలో వానొచ్చె. వానొచ్చిన మూడు దినాలకు కలుపు తీసి సేద్యం చేసిరి.

పుబ్బ వచ్చె. సెట్లు పూత పట్టె. రజస్వల అయిన ఆడపిల్ల మాదిరి బంగారు పొంగినట్లు మెరిసిపోతాండె. ఇంకా కొన్నాల్లు గడిచె. సెట్టు బాగా పుంజయి ఏపుగా ఎదిగి మంచి పొగరు మీద ఉండె. ఆ వేరుశనగ పూత మింద తేనెటీగలు వాలతాండె. పిల్లోల్ల సంతోషం తల్లి ముఖంలో కన్పించినట్ల ఆ వేరుశనగ చెట్లలోని కళ మన్నులోనికి గూడా పాకిపోతాండె.

కళకళలాడే ఆ ఐదెకరాల చేను పక్కన బీడు పడిన ఇంకో అయిదెకరాల చేను ముండమోపి మాదిరి కన్పించె పెన్నప్పకు. కొన్నాళ్లకు పూత రాలిపోయి భూమి లోనికి ఊడలు దిగుతాంటే తట్టలోకి అన్నం పెట్టినట్లు ఉండె రైతుకు.

ఉత్తరలో వాన రాలే.

హస్తలో కూడా వాన రాకుండా ఎగబెట్టె.

ఒక పక్క ఊడలకు పిందెలకు కాస్తాంటే, ఇంకో పక్క భూమిలో తేమ లేక సెట్లు వాడబట్టె. వారం దినాలు అన్నం లేక పస్తులతో సోలిపోయిన గర్భిణీ స్త్రీ మాదిరి సెట్లన్నీ ఊడలతో పిందెలతో ఒక పక్కకు ఒరిగి పోయి ఉండె. చేను పక్క చూసిన పెన్నప్పకు తన కడుపులో ఎవరో చేయిపెట్టి దేవినట్లాయ.

చిత్తకార్తె పోతుందనగా మూడు దినాలు జడి పట్టుకుండె. పైరు రవంత కళకళలాడె. పెన్నప్పకు మల్లా రవంత ఊపిరి తిరిగినట్లాయ. కానీ ఆ ఆశ కూడా ఎక్కువ కాలం నిలవలే.

స్వాతి పాయ. వాన రాలే!

విశాఖ వచ్చె. వాన రాలే!

సలి మొదలాయ. ఇంక వానమింద ఆశ ఇడిసి పెట్టె పెన్నప్ప. చిత్తలో పుట్టిన రెండో పూత ఊడలై భూమిలోకి దిగకుండానే ఎండిపాయ సెట్టుమింద. తొలి పూత మాత్రమే ఊడలు దిగి కాయలు కాసె. ఆ కాయలలో గూడా రెండు మూడు కాయలు ఒక మాదిరిగా ఉండె. ఇంకో రెండు మూడు కాయలు లొత్తలు పడె. లొత్తలు పడిన కాయిలో గుడ్డు లోపలే సచ్చిపోయిన కోడిపిల్ల మాదిరి ముదరకపోయి నాసుగా ఉండె ఇత్తనం.

చెనిక్కట్టి పీకి కుప్పపెట్టి కాయిని ఇడిపిస్తే, ఎకరాకు మూడు మూటలు కూడా దిగలేదు పంట. 'అయ్యో దేవుడా!' అనుకుండె పెన్నప్ప.

చెల్లికెరకు పోయి వచ్చినోల్ల దగ్గర చెనిక్కాయ రేటు విచారిస్తాండె.

ఒక వారం క్వింటాలు చెనక్కాయ అయిదు నూర్లు అనిరి. రెండు వారాలు పోయినంక అయిదు నూటా యాభై అనిరి. ఇంకో వారం ఆరు నూర్లు అనిరి. మళ్లీ రెండు వారాలు జరిగినంక అయిదు నూటా యాభైకి తగ్గిందనిరి.

మార్కెట్ రేటు ఎక్కుతా, తగ్గుతా వచ్చె. పెన్నప్ప మనసు 'అమ్ముదామా? వద్దా?' అని గునిసి గునిసి సంశ యిస్తాండె. రేటు ఇంకా పెరుగుతుందేమో, ఇంకా పెరుగు తుందేమో అని ఆశ పడతాండె.

మట్కా నెంబరు కోసం అర్ధరాత్రి వరకూ మేలు కున్న వానికీ, మంచి మార్కెట్ రేటు కోసం ఎదురు చూసే పెన్నప్పకూ భేదం లేకపాయ.

ఒక వారం ఆరు నూర్లు రేటు వచ్చె. ఆ రేటు ఇంకా ఎక్కుతుందేమో అనుకుండె. కానీ ఆ రేటు మళ్ల వారానికి అయిదునూర్ల ఎనభైకి తగ్గె. రంగప్ప అదే రేటుకు అమ్ముకుని వచ్చిండె తన చెనిక్కాయని.

పెన్నప్ప భయపడె. ఆలస్యం చేస్తే ఆ రేటు కూడా దక్కదేమో అనుకుండె. మూటలు లారీకి ఎత్తుకుని చెల్లి కెరకు ప్రయాణమైపాయ.

ఆడ చెనిక్కాయ తూంచిరి. కాయి లొత్తలు పడి ఉండె కదా, అవటం రాలే! క్వింటాలుకు రెండున్నర మూటలు తూగాల్సిన కాయి మూడు మూటలు తూగె.

తూంచేటప్పుడు చెనిక్కాయలో తోకలూ, గీకలూ, పొట్టూ గిట్టూ ఉన్నాయని చెప్పి క్వింటాలుకు మూడు కేజీలు కాయని తీసేసుకుండ్రి తరుగు కింద. దుడ్లు లెక్క కట్టేప్పుడు క్వింటాలుకు పదహైదు రూపా యలు తగ్గించుకుండ్రి నాసిరకం కాయ అని చెప్పి. ధర్మకార్యాలకు అని చెప్పి నూటికి ఒక రూపాయి పట్టు కుండ్రి. ఇత్తనానికి ఇచ్చిన అప్పును విరగేసుకుండ్రి. అప్పు మింద పెరిగిన వడ్డీ దుడ్లను కూడా పట్టుకుండ్రి.

కడాకు షావుకారు పెన్నప్ప చేతిలో దుడ్లు పెట్టలే; ఒక పట్టీని అందిచ్చె! పట్టీలోకి చదువురాని కళ్లతో తొంగి చూసి, "ఎంత వస్తుంది ధనీ, చేతికి?" అని అడిగె పెన్నప్ప.

"నువ్వే ఇంకా ఎనభై రూపాయలు బాకీ పడతా వప్పా!" అనె షావుకారు నిదానంగా.

పెన్నప్ప ఏడ్వలే. 'అయిదెకరాల సేద్యానికి ఎనభై రూపాయలు నష్టం. పది ఎకరాల సేద్యానికి నూటా అరవై రూపాయలు నష్టం వచ్చేది. మేలేకదా! నాకు మంచే జరిగె కదా!' అనుకుండె.

'అయిదు ఎకరాల్లో నేనూ, నా పెండ్లామూ, నా కూతురూ, నా ఎద్దులూ చేసిన రెక్కల కష్టం విలువ రెండు వేలు. నా పెండ్లాం మాట వినకుండా ఇంకొక అయిదె కరాల్లో కూడా సేద్యం చేసింటే ఇంకొక రెండు వేల రూపాయలు మా రెక్కల కష్టంలో దండగైపోయేది. మేలే కదా! నాకు మంచే జరిగె కదా!' అనుకుండె. అనుకుని- పెన్నప్ప నవ్వె. తిక్క నవ్వు నవ్వె.

ఆ నవ్వు చూసి, 'పెన్నప్పకు తిక్కపట్టింది,' అని అనుకుండె ఆసామి.

నవ్వు నిలిసిపోయినంక షావుకారిని ముప్పై రూపాయలు అప్పు అడిగె పెన్నప్ప.

'పిచ్చి పట్టినోల్లు అప్పు అడుగుతారా ఎక్కడన్నా? అడగరు కదా! అందుకని పెన్నప్పకు పిచ్చి పట్టలే,'దని తీర్మానం చేసుకుండె షావుకారు.

పావం! అనుకుని జేబులోంచీ ఇరవై రూపాయలు తీసిచ్చె. ఎనభై రూపాయలతో చేరి మొత్తం నూరు రూపాయల అప్పు అని చెప్పి పెన్నప్ప పేరిట ఖాతాలో రాసుకుండె.

"దిగులుపడొద్దు అప్పా! ఎల్లకాలమూ ఇట్లే ఉండ దులే. మంచి దినాలు వస్తాయిలే!" అని ధైర్యం చెప్పి పంపె.

పెన్నప్పకు సమర్త అయి మూడేళ్లు దాటిన పెద్ద కూతురు గుర్తొచ్చె. ఆ పాప పెండ్లిని వచ్చే సంవత్సరానికి వాయిదా ఏసె.

భుజం దగ్గర పిగిలిపోయిన పెండ్లాం రవికలు గుర్తొచ్చె. ఆ రవికను వచ్చే నెలకు వాయిదా ఏసె.

పలక కావల్ల అని పోరుపెట్టే సిన్న కొడుకు గుర్తొచ్చె.

ఆ పలకను వచ్చే వారానికి వాయిదా ఏసె.

పొద్దుటి నుంచీ ఏమీ తినక కడుపులో కొక్కులు తోడినట్లు ఆకలి అయితాండె.

ఆ అన్నాన్ని ఇంకో పూటకు వాయిదా ఏసుకుండె.

అట్ల వాయిదా ఏసుకుని-

చార్జీలకుపోగా మిగిలిన దుడ్లలో పప్పులూ, బొరుగులూ, బెండ్లూ, కారం సుట్టలూ కొనుక్కొని ఇడి చేసిన అడ్డ పంచలో మూట కట్టుకుండె. ఆ మూటను కన్నకొడుకు మాదిరి సంకలో పొదువుకుని ఉత్త కడుపుతో బస్సెక్కి ఊరు చేరుకుండె.

దినాలు జరిగిపోబట్టె. పని దొరికినప్పుడు కూలికి పోతాండె.

పని లేనప్పుడు ఎల్లమ్మ గుడికట్టమింద కూర్చుని పులీ, మేకా ఆడతాండె బీడీ ముట్టించుకుని.

ఇరవై ఏండ్ల కిందటా, ముప్పై ఏండ్ల కిందటా ఏ ఏ ఊర్లలో ఎంత పెద్ద వానలు కురిసినాయో, ఏ ఏర్లు ఎట్ల పొంగినాయో ఎవరెవరో కథలు కథలుగా చెబు తాంటే నోరు ఎల్లబెట్టి వింటాండె.

మల్లీ ఆరుద్ర వచ్చె. పునర్వసు వచ్చె.

పెన్నప్ప ఆకాశంలో మోడాల కోసం చూడబట్టె.

పంచాయతీ రేడియోలో వాతావరణం గురించి వినబట్టె.

పోలేరమ్మ తల్లి పైలోకొచ్చే దానయ్యను, 'వానలు వస్తాయా, రావా?' అని అడుగుతాండె.

బాపనోల్లని ప్రభవ నామ సంవత్సరంలో వానల గురించి శాస్త్రం అడుగుతాండె.

ఈసారి ఇత్తనాలు అయిదెకరాలకు సల్లుదామా? లేక పదెకరాలకు సల్లుదామా- అని ఆలోచన సేయబట్టె. వానొచ్చే లోపల చెల్లికెరకు పోయి ఇత్తనం కాయ తెచ్చి రడీగా పెట్టుకోవల్లని ఆత్రంగా ఉండె.

దినాలు జరగబట్టె. కప్పలకు పెండ్లిల్లు చేసే కాలం వచ్చె.

పైనున్న ఆకాశం కిందనున్న పెన్నప్పను నంగనాచి మాదిరి చూస్తానే ఉండె!

ఆంధ్రప్రభ వారపత్రిక, 20 మార్చి 1991